

Zsidó Ferenc

UTÓLAGOS HARMÓNIA

– Nagy Attila: Csillagköz¹ –

A Marosvásárhelyen élő Nagy Attila életében szervesen összefonódik a versírás és az orvosi hivatás, a kettő inspirálja egymást: orvosként testközelből tapasztalja meg a szenvedésre adott választ – az ember igazi énje az efféle határhelyzetekben ismerhető meg leginkább.

Bevallása szerint mindig arra törekedett, hogy saját mércéje szerint a maximumot hozza ki magából költőként, ugyanakkor sosem próbálta felküzdenni magát az „élbolyba” (bár tagja a Romániai Írók Egyesületének, a Magyar Írószövetségnek és az E-MIL-nek is).

Első versei tizenkilenc éves korában láttak nyomdafestéket az *Utunkban*, kötettel azonban csak húsz évvel később jelentkezett: egyéb objektív okok miatt talán azért is, mert korábban nem érezte közlésre „méltónak” őket.

Verseiből egyértelműen kiviláglik az olvasottság, a világirodalmi műveltség, hogy a magyar és európai irodalom nagy költői megvalósításait „iránytűként” is használja.

Legutóbbi, *Csillagköz* című kötete alapvetően önéletrajzi ihletettségű: gyermek- és ifjúkora emlékeit idézi meg, helyezi el egy tágabb keretben, a múltból mára vonatkozó következtetéseket levonva. A családtörténet megverselése, egyáltalán: epikus történetmagok versbe szedése mintha reneszánszát élné az erdélyi magyar irodalomban. Sántha Attila *Razglednyicái*, Dimény H. Árpád *Apatológia* és *Levelek a szomszéd szobába* című kötetei, Bálint Tamás *Lávsztorija*, Fekete Vince, Balázs Imre József, Lövétei László László, Nagyalmos Ildikó gyermekvers-kötetei is többé-kevésbé ebbe a vonulatba sorolhatók. Az epikum, a narratív jelleg eltérő mértékben van jelen, de az élettörténetek felvillantása a líra eszközeivel kitapintható törekvés. Ebbe a felsorolásba illeszthető Nagy Attila *Csillagköz* című kötete is.

---

1 Marosvásárhely, 2015, Lector Kiadó.

A kötet nyitó versében a lírai én tételesen is megfogalmazza a szándékot: a múlt megidézését, két idősík, két világ egybevetését, az idilli, naiv, öntudatlan, boldog gyermekkor és az elkomoruló, a számvetésbe, a világ megismerésébe belekomoruló felnőttkor intarziás képben való bemutatását:

„Idézlek feltétlen gyermekkorom / Ha szállt is meg később hamu meg korom / A mosoly a vigyor komikussá tett / Emberivé mégis s ha megvetett nem lett / Mindaz ami néhányunké és sokunké volt / Némán csüng a tábla bennem mert bezárt a bolt” (*Előhang*)

A versek a gyermek- és kamaszkor visszatérő helyszínei/települései szerint vannak tömbökbe rendezve. Mintegy cikluscímekeként a következőket idézi meg: Nagyenyed, Erdőszentgyörgy, Borszék, Marosvásárhely. Líráról lévén szó, nem annyira eseményeket, mint inkább élményeket, benyomásokat, érzelmeket elevenít fel Nagy Attila. Önmagát csöndes, befele forduló, mélázó, érzékeny gyermekként ábrázolja – tulajdonságok, melyek predestinálták a költővé érésre:

„Szorongtam máért holnapért / Teremtés gyermeknyi szíve lelke / S ha nyugalmat leltem a mályva tövén / Csöndem a nyúlánk estharang / Gonoszul újra félreverte” (*Erdőszentgyörgy* 6.)

Az életesemények mondhatni szokványosak: ilyen értelemben tipikusnak mondható (kis)városi értelmiségi család sarjaként jelenik meg, aki immel-ámmal jár hangszerórára, minduntalan szerelmes, és csínytevéseken (is) jár az esze.

Az emlékezés olykor parciális dolgokat, apró semmiségeket őriz meg, de az identitás építéséhez/erősítéséhez ezek is hozzájárulnak. Például: az apa nejloninget vásárol, s amikor leveti magáról, az elektromos hatás miatt felállnak a szőrök a karján. Családi komédia, idill. És apropó, család: a versekben a szülők kálváriája, a kommunista Románia kisebbségi értelmiségieinek vergődése is megjelenik.

Szerető, támogató felnőttek hívódnak elő ezekben a versemlékekben, igen szép rajzolatú a nagyszülők, dédszülők emléke: „Nannyó a kedves fekete folt / A kemence mellett aprócska széken / Két kezét megadón egymásba ejtve / Naphosszat ült és hallgatott.”

Egyértelmű, hogy Marosvásárhely a költő számára az a hely, amelyik a felnőtté válás útján a legtöbbet nyújtotta és kérte. Több versben felbukkannak a jellegzetes vásárhelyi helyszínek: utcák, terek, a

Maros-part: „Siklottam a Maros jegén / A tájnak tárva karjaim / Vadkacsák nyári surrogása / Horzsolta emléknyi egem”.

Megidézi a város jellegzetes személyiségeit, figuráit is, és természetesen iskoláját, a Bolyait: „Otthon volt kemény / A Bolyai a Bolyai a Bolyai.”

A versek időben előre haladnak (ha nem is teljesen lineárisan): a kisgyermekkortól a serdülés, a felnőtté válás felé. A kötet utolsó negyedében olvasható versek némiképp komorabbak, a gyermekkori idill szertefoszlásáról, a kemény valóság felismeréséről tanúskodnak. Melankolikusan, beletörődően ír a város romlásáról, etnikai arányainak megváltozásáról: „TIR-ek érkeztek éjszaka / És ömlesztették őket / Vegyszeres köd és kén szaga / Ülte meg ép tudónket // Zúlleni kezdett városom / Felhígult mint a sör / S éreztem akik itt vagyunk / A pályánk még néhány kör.”

Ezt később, egy másik versben azzal egészíti ki, hogy számára ez a megváltozott Vásárhely idegen, viszont a valóságtól nem elszakadva igyekszik gyermekkori emlékezet-városában élni, már inkább csak legbelül megélni azt: „A város most már bennem él / Lebontott utcái csendesen / Kövenként szállnak alá / És békülnek velem”.

A versek, bárha olykor nosztalgikusak a múltidézés okán, nagyon józanok és szigorúak is. Egy olyan lírai én jelenik meg a kötet lapjain, aki önmagát, helyét jól ismeri, számvetése pedig maximálisan őszinte. Például ebben a Székely Jánost megidéző versben: „Verseimet olvasva Székely János / Nem szólt semmit – és azután sem / De leveleket küldött reklamálva / A nővum hiányát s egyebeket”.

Székely Jánosra mint mesterére más versében is utal Nagy Attila, hangsúlyozva, hogy komor szigora kellett az ő költővé válásához.

Az *Utóhang* visszaütal az *Előhangra*, újraértelmezve azt: „Ha szállt is meg néha hamu és korom / Idéztelek s foglak / Gyermekkorom”. E zárlatban továbbá a folytatás lehetősége is benne foglaltatik. A kötet egésze arról győz meg: autentikus témát, s hozzá adekvát stílust, a bensőségességet és eltávolítást egyaránt lehetővé tevő nézőpontot választott a szerző. És igen, van még benne potenciál: részemről kíváncsian várom a folytatást!

Nagy Attila egy nemrég adott interjúbán így fogalmazza meg ars-poeticáját: „A költő csak hordozója a versnek. Nem az ő érdeme az adottság, a tehetség, ami megfejtethetlen titok marad, a lélek egyik

legbensőbb titka. Ahhoz viszont, hogy jó, hiteles vers szülessék, nagyon rá kell dolgozni.”

A *Csillagköz* megvalósulása eme hitvallásnak: a kötet versei egyszerre mutatnak költői tehetséget és munkát, hitet és alázatot. A cím arra is utal, hogy a gyermekkori emléktöredékek versbe szedése egyfajta rendrakás, lehetőség a „csillagközi” harmónia megteremtésére. Ha utólagosan is.

Kis-követ.

17. szám.

Priesznicz Vincze.